

**A MAGYAR KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK KIKÉPZÉSÉNEK,
FELKÉSZÍTÉSÉNEK FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI.****THE DEVELOPMENTAL POSSIBILITIES OF THE TRAINING AND THE PREPARATION
OF THE HUNGARIAN SPECIAL FORCES SOLDIERS**

A szerző a ZMNE Hadtudományi Doktori Iskola hallgatójaként, választott témájának egyik fontos elemeként mutatja be a magyar különleges műveleti katonák kiképzésének, felkészítésének fejlesztési lehetőségeinek szakértő szemmel megítélhető aspektusait. Választott témájának mintegy bevezetése ez az írás, amelyben azt próbálja megvizsgálni milyen, legyen a különleges műveleti katonák kiválasztásának, alapkiképzésének, majd továbbképzésének rendszere. Vizsgálja e folyamatok követelményeit és javaslatot tesz egy átfogó kiválasztási-, kiképzési rendszerre, mely lehetővé teszi e katonák sikeres felkészítését az előttük álló bonyolult katonai feladatok eredményes végrehajtására. A tanulmányt mindenekelőtt a szakértők figyelmébe ajánljuk, de a téma iránt érdeklődők számára is hasznos olvasmány.

The author approaches some aspects of the developmental possibilities of the training and the preparation of the Hungarian Special Forces soldiers. He has chosen this topic as his research field for his dissertation to be elaborated at the Zrínyi Miklós National Defence University. This study is the introduction of his chosen topic in which the author tries to examine the following questions carefully: what the system of the selection, the basic combat training and the advanced SF training should be like. He displays the requirements of this process and makes a proposal for an overall selection and training system. This system can prepare the soldiers successfully to accomplish the further complicated military tasks effectively. We recommend the study to experts; however it would be a useful reading for other readers as well.

BEVEZETÉS

A különböző országok különleges rendeltetésű erői eltérő módon választják és képzik ki a jelentkezők közül katonáikat. Alapvető céljukban megegyeznek, olyan fizikailag felépített és gondolkodásmódjukban kialakult embereket keresnek, akiknek motiváltsága magas, képesek önállóan döntést hozni és feladatot végrehajtani, de megértik a csapatmunka lényegét. Vizsgálva a külföldi különleges rendeltetésű erők katonáinak kiválasztási, kiképzési és felkészítési tematikáját, módszereit, ki kell jelentenem: nem is olyan egyszerű a különleges katonák kiválasztása és az előttük álló harcfeladatokra történő felkészítésük. Honnan és hogyan válasszam ki az „emberanyagot”, milyen idők legyenek, milyen kiképzési fázisokat-technikákat alkalmazzak, és azok mit tartalmazzanak, hogy a felkészítés végére előttünk álljon egy mindenoldalúan felkészített különleges rendeltetésű katona?

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KIKÉPZÉS

A különleges műveleti katonákat fokozott fizikai és pszichikai megterhelésnek teszik ki az eléjük állított katonai feladatok bonyolultsága, és a végrehajtás során az időjárási és terepviszonyok által támasztott nehézségek. Ezért megállapíthatjuk, hogy a különleges műveleti katonák kiképzése bonyolult feladatok összessége.

Ez a magyarázata annak, hogy e katonáknak a kiképzése jóval több időt vesz igénybe, és több témát ölel fel, mint a tradicionális csapatoknál. A világ meghatározó országaiban külön kiképző központokat, iskolákat hoztak létre a különleges erők kiképzésére, melyekben sajátos program alapján folyik a katonák és alegységek oktatása. Ilyen elképzelések

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 2. szám

Dr. FORRAY László

hazánkban is vannak. Hasonló gondolat alapján jött létre egy kiképző részleg Szolnokon, a Magyar Honvédség Békétámogató Kiképző Központ egyik részeként, melynek feladata: „nemzeti különleges műveleti alaptanfolyam levezetése”.¹ A témában való kutatásaim szerint, magának a különleges műveleti zászlóaljnak kellene kiválasztania, kiképeznie a leendő különleges műveleti katonákat és a szakképzés, továbbképzés is a zászlóalj kötelékében maradna. (Erre volt már példa, hiszen a MN 3100 különleges mélységi felderítő zászlóalj állományában történt meg a katonák mindenoldalú kiképzése, felkészítése). Így a kezdetektől a végeredményig egységes elvek, és irányítás szerint hajtáná végre a katonák formálását, képzését. Az 1. számú ábra a különleges műveleti alkalmazás képesség összetevőit mutatja be.

1. ábra: A különleges műveleti alkalmazás képesség összetevői²

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KIKÉPZÉSI RENDSZERÉT BEFOLYÁSOLÓ SZEMPONTOK

Elsődlegesen abból az alapfelfogásból kell kiindulnunk, hogy a különleges műveleti csoportok legyenek képesek különleges műveletek végrehajtására, illetve oktatására: a különleges felderítés és megfigyelés, a közvetlen akciók, a katonai segítségnyújtás és a terrorizmus elleni harc területén.

Ezeket, a különleges műveleteket legyenek képesek végrehajtani bármilyen napszakban, bonyolult időjárási viszonyok között, elzárt, illetve ellenséges területen, nyíltan, rejtetten és titkosan.

A különleges műveleti katonák kiképzése alapvetően a válogatásnál kezdődik.

A különleges műveleti alakulatok kiképzésénél figyelembe kell vennünk három alapszabály betartását:

- különleges műveleti katonát rendszerint csak békeidőben lehet kiképezni, mivel e katonák kiképzése energia és időigényes;
- különleges műveleti katonát nem lehet nagy számban kiképezni;
- tilos a különleges műveleti katonák kiképzésének színvonalát a megüresedett beosztások betöltése, avagy bármilyen más célból lejjebb adni!

¹ http://www.hm.gov.hu/honvedseg/mh_beketamogato_kikepzo_kozpont/2009.07.21.

² Forray László – Holndonner Hermann: A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 4. sz. – alapján, PPT előadás, ZMNE, 2005.

Dr. FORRAY László

A kiképzés tervezésekor és végrehajtásakor be kell tartani a *négy fontos* szakosodási alapelvét, amelyre az egész kiképzési rendszernek épülnie kell. Minden szerződéses tisztesi, később tiszthelyettesi katonának a négy specialitás közül kell egyben alaposan kiképzettnek lennie. Ehhez társul a "keresztképzésben"³- történő részvételük az előmenetelük során, mint feltétel.

A legmeghatározóbb szakosodási ágak:

- fegyveres specialista (fegyverzeti tiszthelyettes);
- műszaki specialista (műszaki tiszthelyettes);
- híradó specialista (híradó tiszthelyettes);
- egészségügyi specialista (felcser tiszthelyettes).

A különleges műveleti zászlóalj kiképzési rendszere az alábbiak alapján épül fel:

- a leendő különleges műveleti katonák kiválasztása;
- alapképzés;
- kötelékképzés:
 - szakképzés;
 - kijuttatási mód képzés;
 - harcászati csoportképzés és túlélési kiképzés;
- nyelvi és kulturális felkészítés;
- missziós célfelkészítés;
- speciális kereszt- és továbbképzések.

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK KIKÉPZÉSÉNEK SZAKASZAI

AZ ELSŐ FÁZIS: A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KATONÁK KIVÁLASZTÁSA

A leendő különleges műveleti katona a következő helyekről kerülhet a zászlóalj állományába:

- a polgári életből;
- a konvencionális katonai alakulatok állományából;
- a rendőrség állományából;
- a leszerelt szerződéses állományból;

Az időszak célja olyan katonák kiválasztása, akik fizikálisan, pszichésen és mentálisan alkalmasak különleges műveleti feladatok végrehajtására. A kiképzés célja olyan könnyűgyalogos katona, aki képes bonyolult körülmények között kis alegységben tűzcsoporthoz, valamint rajparancsnoki szinten tervezni, illetve feladatot végrehajtani. Fontos dolog, hogy a jelentkező katonák (civiliek), önként vállalkozzanak a kiválasztásra, és bármilyen indok alapján mely lehet saját, avagy a kiképzők részéről felmerülő, visszatérhessenek az anyaalakulathoz.

Fontos dolog megértetni a jelentkező állománnyal azt, hogy a kiválasztás fizikai tesztjeit nem azért hajtják végre, hogy azokkal teszteljék a leendő katonákat, sokkal inkább az a cél, hogy egy megfelelő szintre hozzák fel a bent maradó állományt, hogy a majdani alapképzés folyamán a jelölteknek ne legyen gondjuk az állóképességgel.

A másik cél pedig az, hogy a fizikai leterheltség és az azt követő fáradtság közben sokkal jobban feltérképezhetőek a keresett szellemi paraméterek.

³ Cross training – keresztképzés

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 2. szám

Dr. FORRAY László

A MÁSODIK FÁZIS: ALAPKÉPZÉS

ALAPKÉPZÉS	
Kiképzési idő	Végrehajtandó feladat
1. hét	Fizikai felkészítés, tereptan.
2. hét	Járőrözés (parancsnoki munka, harcérintkezések).
3. hét	Felderítő járőr (parancsnoki munka, kijuttatási módok).
4. hét	Harci járőr (lesállás, rajtaütés).
5. hét	Harci járőr (épületharcászat, légi műveletek).
6. hét	Éleslövészet (egyéni, TŰCS, rajkötélék).

2. ábra: Az alapképzés felépítése⁴

A különleges műveleti katonák kiválasztása után a kiképzés második fázisának nevezhetjük az alapképzést. Ezen belül hajtják végre a speciális orvosi vizsgálatot. Az alakulathoz érkezéskor a katonáknak alapos orvosi ellenőrzésen kell részt venniük, de ez inkább fizikai-fiziológiai és pszichikai vizsgálatokat jelent, amint már a fentiekben leírtam. A speciális orvosi vizsgálat az ejtőernyős- és bűvár orvosi alkalmasság megszerzését jelenti. A kiválasztott és alkalmassá vált katonák később az alakulat megfelelő csoportjaiba kerülnek beosztásba. Ezután a katonák a kiképző századnál kezdik meg az alapképzést.

Az alapképzés célja: a beosztásba helyezés előtti felmérés, olyan műveleti katona képzése, aki képes kis csoportokban a legegyszerűbb különleges feladatok ellátására. Az alapképzésen ízelítőt kapnak a katonák a szakképzésből, illetve a kijuttatási módokból, így a későbbiekben könnyebb lesz eldönteni, hogy ki milyen irányba szakosodjon. A második kiképzési fázis modulrendszerű kiképzési blokkokat tartalmaz és az egyes blokkok végén a katonák vizsgáznak az elsajátított tananyagból. Sikeres vizsgát követően folytathatják a kiképzést.

A kiképzés végrehajtása után néhány hetes intenzív harcászati képzésnek kell következnie. Ez a kiképzési fázis lényegében általános lövész harcászati kiképzést jelent, különböző alap éleslövészeti feladatok végrehajtásával egybekötve.

A kiképzés intenzitását az elsajátítandó tananyag mennyisége, a dinamikusságát pedig a résztvevők mindennapos foglalkoztatottsága, elfoglaltsága határozza meg, ezért nem célszerű hat hónapnál tovább tervezni ezt a kiképzési ciklust. A katonák ilyen magas fokú intenzitás és dinamizmus mellett egy idő után nem lennének képesek száz százalékban az előírt feladatok ellátására, avagy a kiképzésen történő részvételre.

A HARMADIK FÁZIS: KÖTELÉK KIKÉPZÉS (CSOPORT/SZAKKÉPZÉS)

A kötelék kiképzés fajtái:

- szakképzés;
- kijuttatási mód képzés;
- harcászati csoportképzés;
- túlélési képzés.

Szakképzés:

Ezt az időszakot összegfoglaló néven nevezhetjük a szükséges szakirányok elsajátítása időszakának. A kiképzési ciklus kezdetére a katonák elérik az őrzetetői, tizedesi, szakaszvezetői rendfokozatot. A kiképzendő állomány átkerül az első kiképző szakasz állományából a kiképző század második kiképző szakaszához.

⁴ a szerző saját anyaga

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 2. szám

Dr. FORRAY László

A szakképzés célja: olyan speciálisan képzett műveleti katona létrehozása, aki az egyéni szakfeladatát (fegyveres, műszaki, felcser, híradó) képes a harcmezőn, a már jellemzett bonyolult körülmények között ellátni. A szakképzés végrehajtásakor nagyfokú együttműködésre van szükség az adott szakok szakági felelőseivel a Magyar Honvédségben.

Ebben a szakaszban megkezdődik a katonák kiválogatása a harcoló századok megfelelő különleges szakaszaiba a kiképzők javaslatai alapján. A különleges műveleti katonák kiképzése a mindenoldalú specializáltságnak megfelelően történik, a katonák a kiképzési ciklus első fázisában taktikai képzésben részesülnek.

A szakkiképzési fázisban fő célkitűzése a szakfeladatok minőségi elsajátítása. A katonák alapvető oktatása nem a zászlóalj keretein belül történik, hanem a szakirányuknak megfelelő intézmények, alakulatok keretei között.

A kijuttatási mód képzés:

Amikor a szerződéses állomány visszaérkezik az alakulathoz minden szakterületről (a 8-10 hét után), akkor kezdődik a harmadik fázis gyakorlati része. Ezt a kiképző szakasz kiképző részleg tiszthelyettesei hajtják végre.

Ebben a kiképzési időszakban kerül végrehajtásra a különleges műveleti katonáknak a harcoló századok igényeinek megfelelő mindenoldalú specializálása. Itt történik meg az egyének ejtőernyős-, bűvár-, hegyi kiképzésének végrehajtása, valamint a különleges szakaszok által kiemelt feladatként kezelt feladatok magasabb szintű oktatása. A fázisban a különböző kihelyezésekkor, gyakorlatokon végrehajtott taktikai feladatok nehézségi szintje minden területen felül kell, hogy múlja az előző fázisét, a végrehajtott feladatoknak összetettebb jellegűnek, fizikálisan és mentálisan megterhelőbbnek kell lenniük.

A kijuttatási mód képzés célja: a különleges műveleti katonák felkészítése különböző kijuttatási módokra, egyszerű és bonyolult időjárású és terepviszonyok között. A képzéseket a betervezett szakágak kiképzőivel történő egyeztetéssel kell tervezni és megszervezni. A képzést a katonák csoport kötelékben hajtják végre, mely magában foglalja a szabadeső átképzést, a bekötött rendszerű légcéllás és a nagy magasságú ejtőernyős kiképzést, a hegyi alap felkészítést, a bűvár (és vízi) nyitott rendszerű kiképzést, valamint a gépjárműves felkészítést.

A kijuttatási mód képzés végrehajtása után lehetőség szerint (minden évben) a Magyar Honvédség más alakulatainál, a polgári szférában, vagy külföldi kiképzést igénybe véve kiképzési időt kell biztosítani a gyakorlásra a katonák ismereteinek a szinten tartása céljából.

Harcászati csoportképzés:

Ezen fázison belül folytatják a harcászati kiképzést, melynek keretében megtanulják a különleges alakulatok feladatait és saját feladatukat a csoporton belül.

A harcászati csoportképzés célja: csoport kötelékben felkészíteni a katonákat a különleges műveleti alapfeladatokra. A különleges műveleti csoportok összekovácsolásán, felkészítésén túl a kiképzés ezen fázisában a katonák megismerkednek a különleges felderítés, a közvetlen akciók, a katonai segítségnyújtás alapvető feladataival és a különböző gyakorlatok kereteiben készség szinten gyakorolják be a tevékenységüket.

A katonáknak meg kell tanulniuk:

- a különleges műveleti tevékenységek alapjait;
- az épületharcászat magasabb szintű ismereteit;
- a vallatás és kikérdezés pszichológiai rendszabályait;
- számítógépes eszközök kezelését;
- a terrorelhárítás különleges alakulatokra háruló feladatainak rendszabályait;
- a saját szakterületük alkalmazását szimulált harci körülmények között;
- egyéb más jellegű feladatokat, amelyeket az előző kiképzési ciklusok nem tartalmaztak.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 2. szám

Dr. FORRAY László

E feladatok végrehajtása több hetes lövészettel van egybekötve, ahol a kiképzők kiválaszthatják a különleges mesterlövésznek alkalmas katonákat. A kiképzés ebben a ciklusban folyamatos, gyors, de nem annyira feszített, mint az első képzési ciklusban.

Túlélési képzés:

A képzés során a katonák kis csoportokra osztva hajtják végre a fogságba esést, a szökés tervezését, a menekülést, majd végrehajtását - a túlélést. A kiképzést a különleges műveleti csoportok személyi állománya – csoport összekovácsoltság erősítésének fokozása (felmérése) miatt – együtt hajtja végre, közösen megtanulva, hogyan élhetnek meg a természetben, miként kerülhetik el a fogságot és hogyan kell kibírni azt, ha mégis fogságba esnek, hogyan kell megtervezni és kivitelezni a szökést egy ellenséges fogolytáborból.

A túlélés (SERE)⁵ kiképzés célja: a csoportok felkészítése az alkalmazás közbeni túlélésbe történő esetleges átmenet tervezésére, végrehajtására. Céljai még a fogság, a szökés, a menekülés feladatainak ismertetése, begyakorlása. Külső segítséggel, illetve külső segítség nélküli túlélés végrehajtása. A kiképzés gyakorlati jellegű, meghatározott részeihez bevonnak pszichológust (okat).

Ebben a kiképzési fázisban a csoport összekovácsolási feladatok és ezek keretében az idáig elsajátított, megtanult, elméleti- és gyakorlati ismeretek terepen, imitált harci körülmények között történő végrehajtása a kitűzött cél. Ebben az időszakban a különleges műveleti katonáknak képesnek kell lenniük az előttük álló különböző nehézségű feladatok magabiztos és magas szintű végrehajtására. A fő cél a természetű, valós harci nehézségi fokot meghaladó körülmények megteremtése, a katonák különböző „éles” szituációkban való tesztelése, valamint a tapasztalatszerzés. A kiképzői csoportok alájátszóként (jelzőként) vesznek részt a „harcolók” kiképzésében, esetleges más alegységekkel/rendőrséggel közösen folytatott kiképzésen.

Ebben az etapban a különleges műveleti katonák különböző szaktanfolyamokon is részt vesznek. A különleges mesterlövészeknek kiválasztott katonák kiképzése a rendőrség megfelelő személyeivel közösen is folyhat.

A kiképzés végére a különleges műveleti katonák rendelkezzenek maximális harcászati és beosztásuknak megfelelő szaktudással. Legyenek képesek feladataikat professzionálisan ellátni a különböző és legnehezebb harctéri körülmények között is. Ebben a fázisban ér véget a katonák kiképzés jellegű felkészítése. Folytatni kell a folyamatos gyakorlást, a közös kiképzések rendszerét, a különböző szintű gyakorlatokat.

A képzési fázis végén el kell érni, hogy a különleges műveleti katonák az elsajátított ismereteket legyenek képesek a hazai és nemzetközi gyakorlatokon, alkotó módon alkalmazni.

A NEGYEDIK FÁZIS: NYELVI ÉS KULTURÁLIS FELKÉSZÍTÉS:

Ebben a fázisban kell minden különleges műveleti katonára részére intenzív nyelvtanfolyamot tartani. Amennyiben a katonának nem beszél semmilyen nyelvet sem, úgy STANAG 2222 szintnek megfelelő négyhónapos intenzív nyelvtanfolyamra ajánlom beiskoláztatni angol nyelvből. Amennyiben a katonának beszél angolul, akkor a zászlóalj parancsnoka döntse el a harcoló századok parancsnokai kérelme alapján milyen nyelvre iskolázza be az egyént. A kiképzési fázis végére minden katonának rendelkeznie kell az előírt STANAG vizsgaszinttel.

A nyelvi és kulturális felkészítés célja: a különleges műveleti katonák felkészítése (a leendő alkalmazási helyükön található), a különböző kulturális közösségekkel való találkozással felmerülő feladatok végrehajtására, valamint a helybéli lakossággal történő kommunikáció elsajátítására. Ez a kiképzési blokk rendkívül fontos, mivel a különleges műveleti katonák gondolkodásmódjának egyik alapköve a helyi lakosság megértése és segítése. A nyelvi és kulturális képzés

⁵ Survival, Evasion, Resistance, Escape - túlélés, fogságba esés elkerülése, ellenállás, fogságból való szökés

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 2. szám

Dr. FORRAY László

hiányában a katonai segítségnyújtási feladatot a katonák nem lennének képesek, avagy csak korlátozott módon lennének képesek teljesíteni.

AZ ÖTÖDIK FÁZIS: MISSZIÓS CÉLFELKÉSZÍTÉS

A negyedik fázis lezárása után a különleges műveleti katonák kiképzését célszerű külföldi alakulatokkal együtt, külföldön végrehajtani: békefenntartó, béketámogató misszió keretében.

A befejező fázis, azaz utolsó lépcsőfoka a különleges műveleti katonák felkészítésének a „gyakorló” bevetésen való részvétel. Ez alatt a hazai és nemzetközi gyakorlatokon-, külföldi tanfolyamokon-, nemzetközi béketámogató műveletekben történő részvételt kell érteni. Ezzel a fázissal a katona alapvető kiképzési felkészítése befejezettnek tekinthető.

Megállapíthatjuk, hogy ekkorra a katona már 2-3 évet eltöltött az egység állományában. Elsajátította az előírt alapvető feladatait, azokban képességeket, jártasságot, készségeket szerzett. A csoportjában szakfeladatait alapszinten el tudja látni. Fizikailag, pszichikailag és mentálisan képes aktív harccselekményekben történő részvételre.

Figyelemmel kell lennünk arra a tényre, hogy a béketámogató műveletek során gyakran ütközik nehézségbe az erővonalak és a szimpátia egyértelmű meghatározása. Ezen feladatoknál nagyobb szerepet kap az emberi erővel végrehajtott felderítés, hiszen az adatszerzés nagyjából a beszélgetések, kihallgatások elemzése, értékelése folytán valósul meg. A helyi kultúra és nyelvismeret, szokások, és az adott ország történelmének ismerete nagymértékben befolyásolja a megszerzhető információ mennyiségét és minőségét. A megfelelő háttérismeretek birtokában sokkal könnyebben teremtenek kapcsolatot a helyi lakosokkal, akikkel az információszerzés miatt elengedhetetlen a jó kapcsolat kialakítása és ápolása.

SPECIÁLIS KERESZT- ÉS TOVÁBBKÉPZÉSEK:

A különleges csoport létszámát, az alkalmazás nehézségi fokát, valamint a feladatra történő tervezés és feladat végrehajtás menetét figyelembe véve szükségszerű minden katona keresztképzésben történő részesítése. Ez két szakterület elsajátítását jelenti.

A kiképzési ciklusokat eredményesen végrehajtó katona bekerülhet a harcoló csoportokba, de ott kezdetben csak a "BRAVO" TŰCS⁶-ba. Az "ALPHA" TŰCS-ba, valamint magasabb beosztásokba csak akkor léphet, ha már részt vett a keresztképzésben.

Az idáig ismertetett kiképzési rendszer által egy a zászlóalj állományába került tisztés aktív különleges csoportba kerüléséhez minimálisan három-négy éves folyamatos kiképzési/tanulási ciklust alakítottam ki. Ez az idő elegendő a katonák mentális felkészültségének, megfelelő döntéshozatali képességének kialakításához, valamint figyelembe véve a jelenlegi afganisztáni, és iraki eseményeket (*ahol az amerikai, kanadai, brit, lengyel és más különleges alakulatok sikeresen tevékenykednek*) a hasonló jellegű és feladatrendszerű alakulatok katonáinak alkalmazási átlagéletkora harminc és harmincöt év közé esik.

A fentieket alkalmazva lehetőséget adunk a tiszthelyettes állományú katonáknak a különleges csoportokban további maximum 10 éves karrier eltöltésére.

A speciális továbbképzésekhez és keresztképzésekhez tartoznak az egyéni, illetve csoport kiképzések, amelyek a különleges műveleti csoport képességeit szakterületekre tagolva növelik, ily módon is növelve az esélyeket a meghatározott harci feladatok végrehajtására. Ilyenek lehetnek pld. a különféle légcélás ejtőernyős kiképzések, vízi továbbképzés (zárt rendszerű berendezés kiképzés), alpesi kiképzés, gépjárműves/harcjárműves kiegészítő kiképzések.

⁶ TŰCS - Tűzcsoport - a különleges műveleti csoport létszámának a fele

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 2. szám

Dr. FORRAY László

Évente minimum négy hét időtartamban az egyéni szakkiképzettség szinten tartása céljából javasolt ez irányú kiképzést végrehajtani.

A továbbképzés a felcser (egészségügyi) tiszthelyettes számára kórházi gyakorlatot, a híradó tiszthelyettes számára a komplex híradó feladat végrehajtását, a fegyverzeti tiszthelyettes számára hagyományos alakulatoknál lövészet levezetését, a műszaki tiszthelyettes számára tüzserész feladatok ellátását jelent. Természetesen bővíteni lehet e szakfeladatokat.

Javaslom, hogy szinten tartó kiképzésnek minősüljön a különleges műveleti csoportok hivatásos és szerződéses állományának a különleges lövész kiképzésben, a katonai felsőoktatásban, vagy a tiszthelyettes szakképző iskolán szakoktatóként/oktatóként való alkalmazása is.

A különleges műveleti csoportok részére a továbbképzések keretében havi gyakorisággal éleslövészetet kell betervezni. Amennyiben ez más kiképzési feladatok végrehajtása miatt nem megoldható, úgy törekedni kell az összevont lövészetek végrehajtására. Ezen lövészetek célja, hogy a különleges műveleti csoport minden katonája legyen képes magas szinten kezelni a zászlóaljnál rendszeresített lövészfegyvereket, azokkal legalább jó szintű lövészetet végrehajtani.

A lövészetek egymásra épülő rendszert alkotnak. A kezdeti egyéni lögyakorlatoktól a különleges műveleti csoportnak alkalmazás előtt el kell jutniuk a bonyolult körülmények között végrehajtott speciális kötelék lögyakorlat végrehajtásáig.

Az osztag szintű gyakorlatok is a továbbképzések részeit képezik. Az osztag szintű gyakorlatokat célja a különleges műveleti osztag (SOTG)⁷ műveletek gyakorlása. Az osztag szintű gyakorlatok végrehajtását csak a meghatározott kiképzések végrehajtása után lehet elkezdni, a gyakorlatokat a zászlóalj törzs tervezi és vezeti le.

Az alkalmazás előtt a különleges műveleti katonák/csoportok felkészülnek az adott terület földrajzi, gazdasági, politikai, kulturális viszonyaiból. A felkészülés végrehajtásához a katonai és polgári titkos szolgálatok, különböző civil szervezetek, személyek bevonása is szükséges.

A kiképzés végére el kell érni, hogy:

- a különleges műveleti csoportok legyenek képesek különleges műveletek végrehajtására különleges felderítés és megfigyelés, a közvetlen műveletek, a katonai segítségnyújtás és a terrorizmus elleni harc területén. Ezen műveleteket legyenek képesek végrehajtani bármely napszakban, bonyolult időjárási viszonyok között, elzárt, illetve ellenséges területen, nyíltan, rejtetten és titkosan;
- az alkalmazásra tervezett erők legyenek képesek a hazaitól eltérő földrajzi-, nyelvi-, etnikai-, vallási környezetben alaprendeltetésből adódó feladataikat ellátni, valamint a különleges műveletek alapfeladatait oktatni;
- a kijelölt csoportok legyenek képesek az alkalmazási területre vízi úton (felszíni járművel, felszín alatt) végrehajtott be- és visszaszivárgásra, nagy távolságra is, legyenek alkalmazhatóak különleges műveletek végrehajtására terepjáró gépjárművel, korlátozott távolságig, utánpótlás nélkül, teljes fegyverzettel és felszereléssel;
- minden csoport legyen képes a gyalogos alkalmazásra rendszerint 25-40 km-es távolságba;
- minden csoport legyen képes az alkalmazási területre vízi úton (felszíni járművel) – 9-15 km távolságban végrehajtott – be- és visszaszivárgásra;
- a századok kijelölt csoportjai legyenek alkalmazhatóak különleges műveletek végrehajtására terepjáró gépjárművel, utánpótlás nélkül, teljes fegyverzettel és felszereléssel;
- a századok kijelölt csoportjai legyenek alkalmasak hegyvidéki (alacsony és magas) körülmények közötti különleges műveleti tevékenység végrehajtására;
- a századok kijelölt csoportjai legyenek képesek víz alatti kijutásra és feladatok ellátására nappal és éjszaka;

⁷ SOTG – Különleges Műveleti Harccsoport (Osztag)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 2. szám

Dr. FORRAY László

- a kijelölt csoportok legyenek képesek bűvár feladatok ellátására, legyenek alkalmasak nagy magasságból történő ejtőernyős ugrásra magasan (HAHO), vagy alacsonyan (HALO) történő nyitással, nappal és éjszaka, teljes fegyverzetrel és felszereléssel;
- a kiképzés végére el kell érni még, hogy a katonák a legnehezebb helyzetekben is képesek legyenek önmagukat fenntartani, a legegyszerűbb eszközökből készített fegyverekkel is tudjanak eredményesen harcolni, a maximális mértékben tudják megóvni hosszú időn át a magukkal vitt felszerelést, tudjanak takarékosan bánni a rendelkezésére álló lőszerrel, élelmiszerrel, vízzel.

A kiképzési terv (program) elkészítésekor javasolom: a kiképzési fázisokban határozzuk meg, hogy a kiképzendő katona milyen fokú kiképzettségi szinttel rendelkezzen az adott időszak végére, azaz a teljes műveleti képesség elérésének melyik szakaszát kell elérnie.

A különleges műveleti képesség elérésének szakaszai:⁸

- alpműveleti képesség elérése;
- haladó műveleti képesség elérése;
- teljes műveleti képesség elérése.

A 3. számú ábra a javasolt kiképzés fázisait szemlélteti

KIKÉPZÉSI FÁZIS	IDŐTARTAM	MEGNEVEZÉS	DINAMIKUSSÁG	
I.	1 hónap	Kiválasztás	Intenzív, dinamikus	
II.	5 hónap	Alapképzés	Intenzív, dinamikus	
III.	6 hónap	Kötetlék kiképzés	Szakképzés	Intenzív, nem dinamikus
			Kijuttatási mód képzés	Nem intenzív, dinamikus
			Harcászati és túlélési kiképzés	Intenzív, dinamikus
IV.	10 hónap	Nyelvi és kulturális felkészítés	Intenzív, nem dinamikus	
V.	6 hónap	Missziós célfelkészítés	Intenzív, dinamikus	
		Speciális kereszt- és továbbképzések	Nem intenzív, dinamikus	

3. ábra: A javasolt kiképzés fázisai⁹

Az alábbi táblázat a különleges műveleti képesség elérésének szakaszait ábrázolja.

⁸ 345/2008. MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére. p.4-6; 1. sz. melléklet. p 1-3

⁹ Saját anyag

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 2. szám

Dr. FORRAY László

A különleges műveleti képesség elérésének szakaszai¹⁰

Alapműveleti képesség elérése		Haladó műveleti képesség elérése		Teljes műveleti képesség elérése	
Az I. kiképzési fázis végrehajtása	<ul style="list-style-type: none"> - katonai testnevelés; - katonai tereptan; - harcászat; - híradó kiképzés; - egészségügyi kiképzés; - műszaki kiképzés; - fegyverzeti kiképzés. 	A III. kiképzési fázis végrehajtása	<ul style="list-style-type: none"> - emelt szintű (<i>katonai szakképesítés</i>) felkészítés; - emelt szintű harcászat kiképzés: <ul style="list-style-type: none"> - közvetlen műveletek, (beépített területen végrehajtott műveletek); - különleges felderítés, (beépített területen végrehajtott műveletek); - katonai segítségnyújtás; - különleges lökiképzés; - túlélő kiképzés (SERE); - kijuttatási módok: <ul style="list-style-type: none"> - ejtőernyős kiképzés; - búvárképzés; - harci búvár kiképzés; - hegyi kiképzés; - harc és gépjárművezetői képzés; - vízi kiképzés; - helikopteres műveletek; - fizikai felkészítés/emelt szintű katonai közelharc felkészítés; - alap, nyelvi felkészítés; - alap szintű kulturális felkészítés, (Európa, Közél-Kelet, Afrika). 	A IV. kiképzési fázis végrehajtása és kereszt és tovább képzések	<ul style="list-style-type: none"> - Katonai szakképesítés szerinti kereszt és tovább képzés; - szakirányú továbbképzések: <ul style="list-style-type: none"> - oktatói felkészítés; - felderítő kiképzés;¹¹ - híradó kiképzés; - egészségügyi kiképzés; - műszaki kiképzés;¹² - fegyverzeti kiképzés;¹³ - kijuttatási módok: <ul style="list-style-type: none"> - ejtőernyős kiképzés (típus átképzés, ejtőernyős oktatói fokozatok); - búvárképzés (osztályos és oktatói fokozatok, merülés vezetői felkészítés); - harci búvár kiképzés; - hegyi kiképzés (minősítések); - harc és gépjárművezetői kiképzés, (típus átképzés, osztályba sorolás); - vízi kiképzés; - terrorizmus elleni harc felkészítés; - emelt szintű nyelvi és kulturális felkészítés;- missziós/alkalmazási célfelkészítés.
A II. kiképzési fázis végrehajtása	<ul style="list-style-type: none"> - alap harcászat kiképzés: <ul style="list-style-type: none"> - A különleges műveletek alapjai (KF, KA, KS); - katonai szakképesítés szerinti felkészítés: <ul style="list-style-type: none"> - csoport parancsnoki felkészítés; - hadműveleti és felderítő tiszthelyettes kiképzés; - híradó kiképzés; - egészségügyi kiképzés; - műszaki kiképzés; - fegyverzeti kiképzés; - alap lökiképzés; - alap túlélő kiképzés (nem sere); - nagytávolságú tájékozódási gyakorlat; - fizikai felkészítés/alap szintű katonai közelharc felkészítés. 				

¹⁰ 345/2008. MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére, 1. sz. melléklet. p 1-3.¹¹ Intel Analysis - felderítő kiképzés; 2 C-IED - műszaki kiképzés; 3 JTAC - fegyverzeti kiképzés

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 2. szám

Dr. FORRAY László

ZÁRSZÓ

A cikk terjedelmének korlátai miatt értekezésemből néhány részt csak kivonatossan tudtam bemutatni.

A különleges műveleti katonák jelenlegi alaptanfolyama az MH Béketámogató Kiképző Központ kiképzői állománya által kerül végrehajtásra. A fennmaradó további kiképzésekért jórészt a Különleges Műveleti Zászlóalj a felelős.

Vizsgálataim alapeleme volt a különleges műveleti képességre történő hatékony felkészítése és kiképzésüknek leghatékonyabb kialakítása, a különleges műveleti feladatrendszer hatékony végrehajtása érdekében. Kiemelt figyelmet szenteltem a különleges műveleti katonák kiválasztásának, valamint a kereszt, avagy továbbképzések követelményei meghatározásának. Céлом egy olyan átfogó kiképzési rendszerre történő javaslattevés, amely lehetővé teszi a különleges műveleti katonák felkészítését az előttük álló feladatok végrehajtására.

A különleges műveleti kiképzés végrehajtása rendkívül összetett feladat. A különleges műveleti katonáknak a kiképzési követelményeik, és a velük szemben támasztott magas szintű elvárások teljesítése érdekében sokkal többet kell teljesíteniük, mint egy átlagos katonának.

A különleges műveleti erők katonáinak kiképzése és felkészítése rendkívül erőforrás és pénzigényes feladat. Egy különleges műveletre kiképzett katona értéke gyakran a legdrágább harci technológiáéval vetekszik, éppen ezért rendkívül fontos a katonák pályán tartása, valamint megóvása.

A cikkben leírtak elolvasása után felmerülhet a Különleges Műveleti Zászlóalj szervezeti felépítését és kiképzési helyzetét ismerő, főleg katonaoivasóban pár gondolat:

- az ejtőernyős kiképző szakcsoport megszűnésével, miként történik meg továbbra is a mindenoldalú, magas szintű katonai ejtőernyős felkészítés?
- az MH Béketámogató Kiképző Központból visszatérő katonák további kiképzését, felkészítését kiképző szakasz, század hiányában, a zászlóalj leterheltségét és jelenlegi műveleti képességének szakaszát ismerve – hogyan és kik fogják végrehajtani?
- a missziós célfelkészítést hol, hogyan, milyen felszereléssel lehetséges végrehajtani?
- a híradó felkészítést hogyan, milyen eszközökkel és szakember gárdával lehetséges jelenleg végrehajtani?
- az egészségügyi specialisták felkészítése a műveleti területen történő alkalmazásra biztosítva van-e a magyarországi joggyakorlatnak megfelelően?

Jelenleg a fenti kérdések (és még jó pár hasonló kérdés) megválaszolásra vár. Eközben különleges katonáink második csoportja jelenleg is Afganisztán területén hajtja végre feladatait. Készül a harmadik különleges műveleti csoport a felváltásukra, természetesen felhasználva a két előző csoport tapasztalatait.

Ők mindent megtesznek a sikeres feladat végrehajtásáért.

Kulcsszavak: magyar különleges műveleti katonák, kiképzés, felkészítés fejlesztési lehetőségek

Keywords: Hungarian Special Forces soldiers, training, preparation, developmental possibilities

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. 345/2008. MH ÖHP PK intézkedése a különleges műveleti képesség rövid és középtávú fejlesztésére.
2. FORRAY László, HOLNDONNER Hermann: A különleges felderítő erők helye és szerepe a korszerű nemzeti haderőben, Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, 2005. 4. sz.